

Kenniscentrum Wondzorg

Ulcus cruris

Corien Dekkers MANP
Verpleegkundig Specialist
Amphia Ziekenhuis
Breda

Zorgtotaalbeurs 19 maart 2015

Kenniscentrum Wondzorg

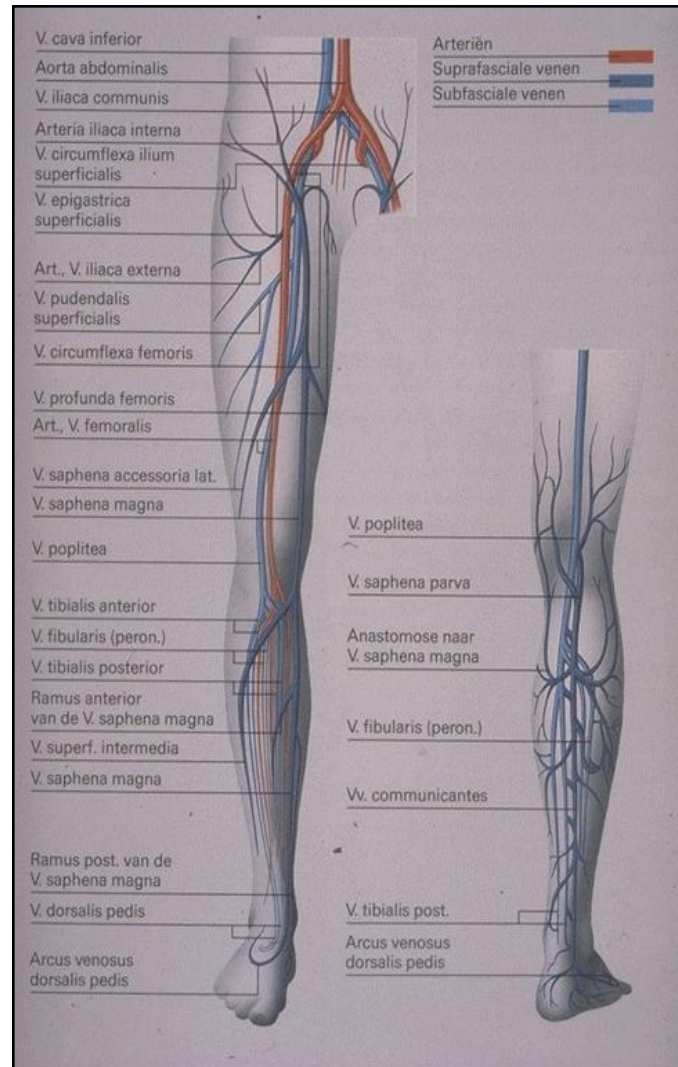
Wat is ulcus cruris

- Bij een open been zit er een wond op het onderbeen, meestal aan de mediale zijde van de enkel.
- Geneest langzaam of wordt zelfs groter.
- Slecht functionerende aderen kunnen de oorzaak zijn.
- De behandeling bestaat uit zwachtelen, genoeg lopen en bewegen, de benen hoogleggen.
- Nabehandelen met therapeutisch elastische kousen.

Oorzaken ontstaan ulcus cruris

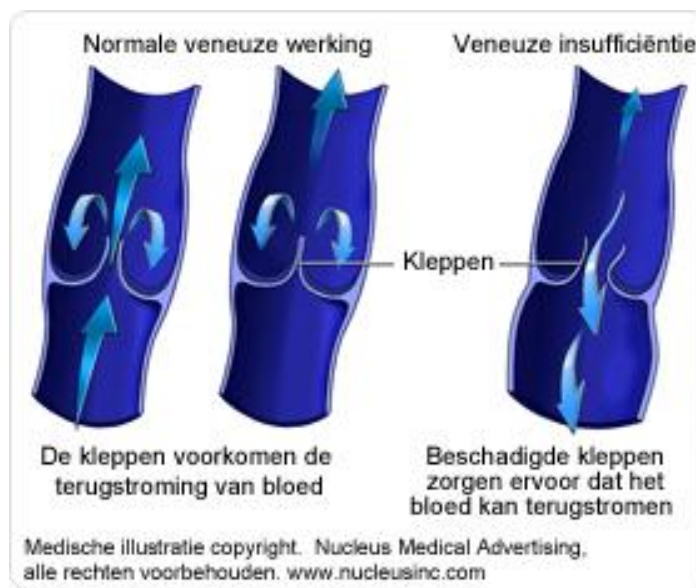
- Veneuze insufficiëntie 70-80%
- Arteriële insufficiëntie 15-20%
- Gecombineerd
- Microcirculatiestoornis

Chronisch veneuze insufficiëntie

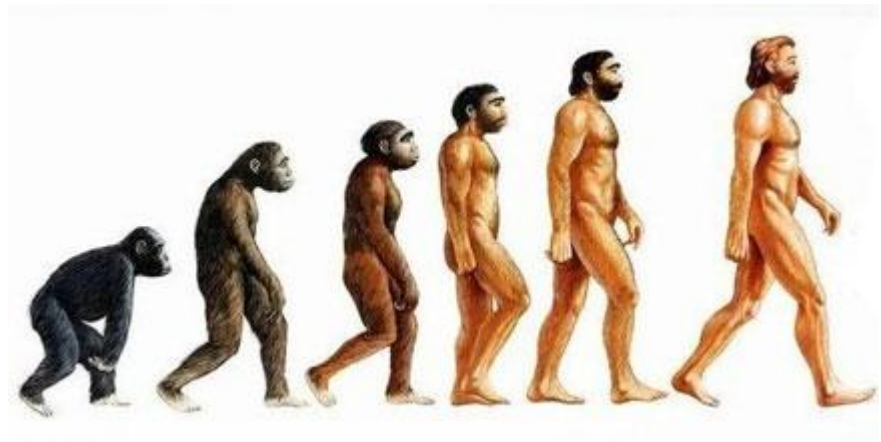
Chronisch veneuze insufficiëntie

Tekortschieten van het veneuze systeem. Door onvoldoende afvoer van vocht en afvalstoffen kunnen klachten ontstaan, variërend van vermoeidheid tot niet-genezende wonden.

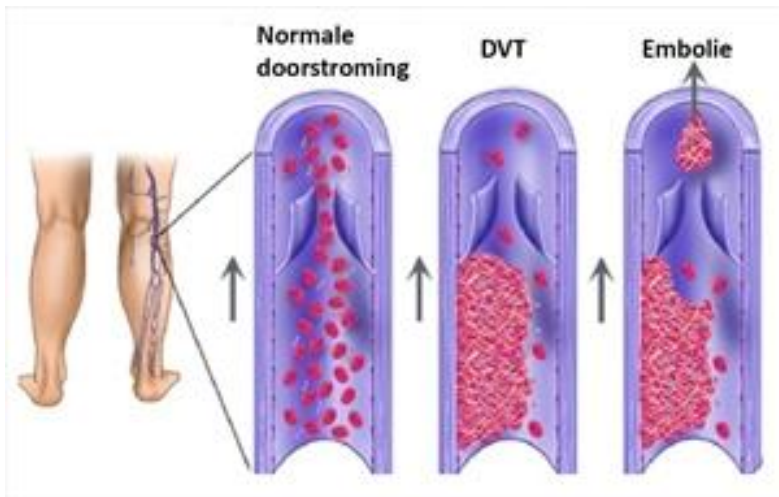

Oorzaken chronisch veneuze insufficiëntie

- Aanleg
- Verworven, bijvoorbeeld staand beroep
- Diep veneuze trombose

Diep veneuze trombose (DVT)

Behandeling diep veneuze trombose

- Antistolling
- Ambulante compressie therapie, eventueel bovenbeen mee zwachtelen
- Aanmeten therapeutisch elastische kous, klasse III

Ulcus bij post trombotisch syndroom

Classificatie veneuze insufficiëntie

C(klinisch)**E**(etiologisch)**A**(anatomisch)**P**(pathofysiologisch)

Etiologie: oorzaak CVI, anatomisch: aanleg, pathofysiologie: onderliggende oorzaak, bv varices

- **C₀** Geen zichtbare of palpabele veneuze afwijkingen
- **C₁** Besenreiser of reticulair venen
- **C₂** Spataderen overig (middelgroot, groot, zijtak, stam)
- **C₃** Oedeem zonder verdere huidveranderingen
- **C₄** Tekenen van veneuze insufficiëntie (corona phlebectatica, hyperpigmentatie, atrophie blanche, stase dermatitis)
- **C₅** Tekenen van veneuze insufficiëntie en litteken van genezen ulceratie
- **C₆** Tekenen van veneuze insufficiëntie en op dit moment een ulcus

C1: Besenreiser of reticulaire venen

C2: Spataderen

C3: Pitting oedeem zonder huidveranderingen

**C4: Tekenen van CVI: corona phlebectica,
hyperpigmentatie/ stasis dermatitis / atrophie
blanche**

C4: Tekenen van CVI: corona phlebectatica, hyperpigmentatie/ **stasis dermatitis** / atrophie blanche

C4: Tekenen van CVI: corona phlebelectatica, hyperpigmentatie/ **stasis dermatitis** / atrophie blanche

C4: Tekenen van CVI: corona phlebectatica, hyperpigmentatie/ stasis dermatitis / **atrophie blanche**

C4: Tekenen van CVI: Lipodermatosclerose

C5: Tekenen van CVI met litteken van genezen ulcus cruris

C6: Tekenen van CVI met ulcus cruris

Wonden aan de benen met een andere oorzaak

Ulcus van Martorell

Oorzaak

suboptimaal ingestelde hypertensie

Behandeling ulcus van Martorell

- Lokale wondzorg
- Ambulante compressie therapie
- Adequate regulering tensie
- Bloedverdunners
- Pijnstilling

Maligniteit (basaalcelcarcinoom)

Maligniteit (plaveiselcelcarcinoom)

Maligniteit (amelanotisch melanoom)

Behandeling maligniteit

- Excisie, eventueel met transplantaat
- Bij plaveiselcelcarcinoom en melanoom oncologische follow-up

Ulcera als gevolg van arteriële insufficiëntie

Verskil tussen een veneus en arterieel ulcus cruris

Veneus (afvoerprobleem)	Arterieel (aanvoerprobleem)
Pijn vermindert bij hoog leggen been	Veel pijn, vermindert bij omlaag leggen been
Veel exsudaat	Weinig exsudaat
Oedeem	Meestal geen oedeem
Locatie enkel, overgang enkel / kuit	Locatie: scheenbeen, voorvoet, tenen
Oppervlakkige wond	Diepe wond
Wondranden grillig	Scherpbegrensde wondranden
Meestal geel / rood	Necrose kan aanwezig zijn
Normale kleur en temperatuur voet	Koude, bleke voet, ontbreken beharing
Normale pulsaties	Geen of zwakke pulsaties

Veneus en arterieel ulcus cruris

Arteriële insufficiëntie

Eenvoudig te onderzoeken door middel van een enkel-/ armindex

- Meet de systolische bloeddruk aan beide armen. Neem de hoogste waarde als uitgangspunt (A)
- Meet de bloeddruk op de voet (arteria dorsalis pedis of arteria tibialis posterior) (B)
- Berekening: B / A
- B.v. Arm 120, been 80
- EAI → $80 / 120 = 0.67$.
De EAI = 67%

Arterieel ulcus

Risicofactoren voor het krijgen van arteriële insufficiëntie

- Leeftijd
- Roken
- Hypercholesterolemie
- Hypertensie
- Diabetes mellitus

Classificatie arteriële insufficiëntie

Indeling volgens Fontaine aan de hand van klachten

- Stadium I : asymptomatisch
- Stadium IIa : claudicatio intermittens. Minimale loopafstand > 100 meter
- Stadium IIb : claudicatio intermittens. Minimale loopafstand < 100 meter
- Stadium III : rustpijn
- Stadium IV : kritische ischemie

Soorten oedeem

Pitting oedeem

- Wegdrukbaar
- Kan een teken zijn van chronisch veneuze insufficiëntie of cardiale problematiek

Zijn plastabletten geïndiceerd bij oedeem?

Alleen bij gegeneraliseerd oedeem, bijvoorbeeld bij cardiale problematiek

Tekening: Auke Herrema

Lipoedeem

- Pijnlijke, chronische ziekte, stoornis in aanmaak vetweefsel
- Voeten normaal
- Meestal symmetrisch op heupen, bovenbenen en knieën
- Erfelijk

www.tillysmidt.nl

Lymfoedeem

- Ontstaan door stoornis in afvoer lymfevocht
- Herkenbaar aan teken van Stemmer
- Primair (aangeboren)
- Secundair (verworven), bijvoorbeeld na erysipelas of trauma

www.tillysmidt.nl

Lymfoedeem, teken van Stemmer

Gecombineerd lip- en lymfoedeem

Erysipelas (wondroos)

Kenmerken van erysipelas

- Hoge koorts
- Zich erg ziek voelen
- Rode verkleuring (erytheem) scherpbegrensd, soms met blaren
- Extreme pijn

Erysipelas

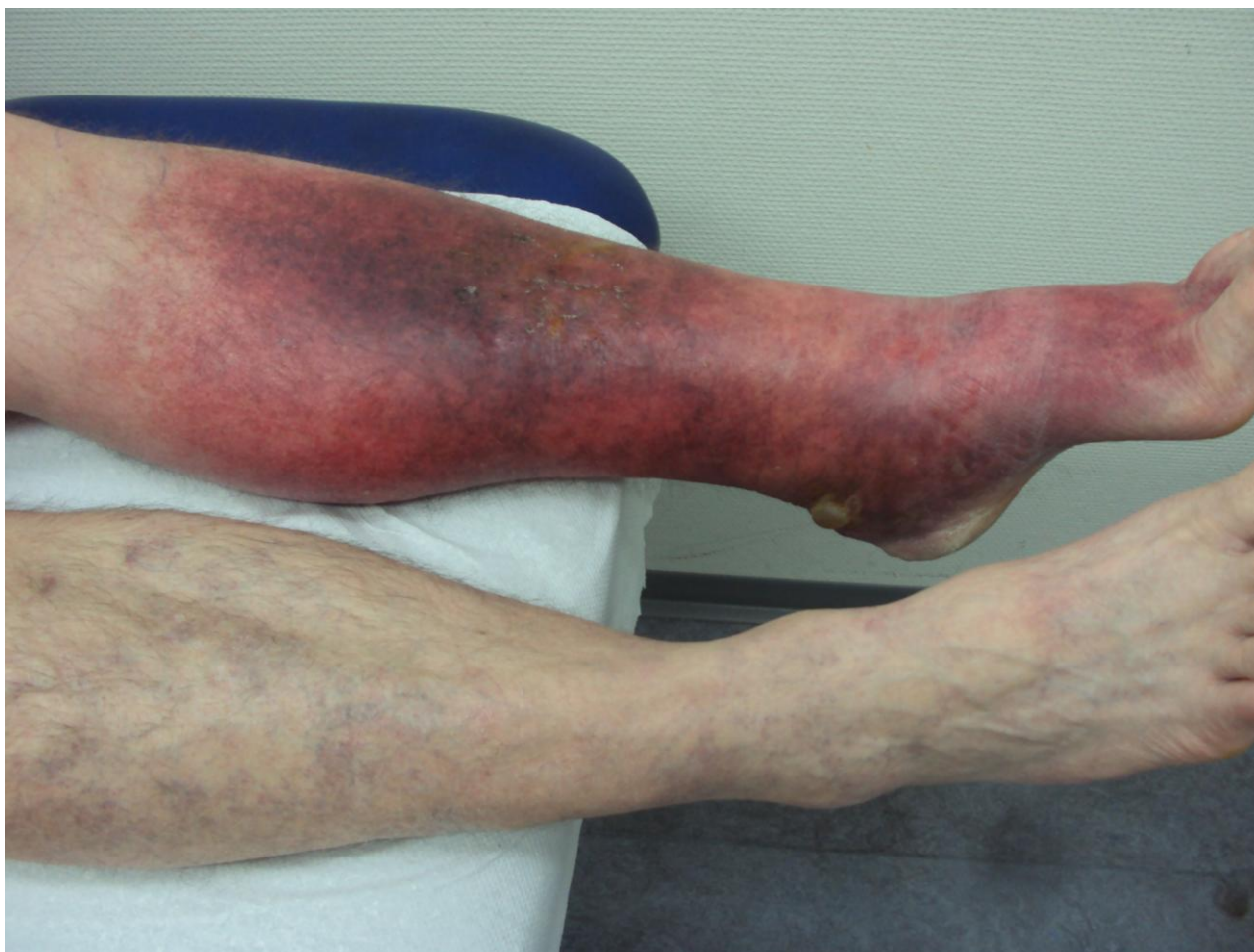
Erysipelas

Erysipelas, bulleus

Erysipelas

Erysipelas

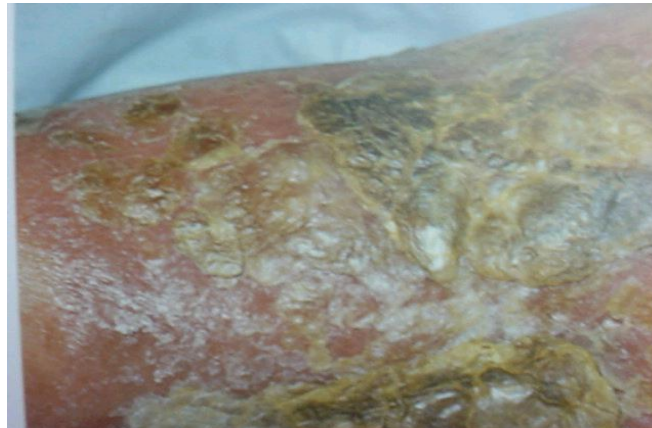
Behandeling erysipelas

- Antibiotica. Indien misselijk i.v.
- Koelen in acute fase
- Zwachtelen
- Aanmeten therapeutisch elastische kous
- Behandelen port d'entree
- Eventueel onderhoudsdosis antibiotica

Port d'entree bij erysipelas

- Tussen de tenen (mycose)
- Onder schilfers
- Papillomatose
- Wondjes, fissuren
- Wondjes / schimmelinfectie behandelen

Genezende erysipelas

Behandeling ulcus cruris

Behandeling ulcus cruris

- Wondzorg
- Compressie therapie

Compressietherapie

Korte rek zwachtel

- Nauwelijks rek
- Hoge werkdruk, lage rustdruk
- Dag en nacht laten zitten
- Kan 1-2 weken blijven zitten
- Aanleggen door ervaren verzorgende/verpleegkundige
- 70-80 mm/Hg

Lange rek zwachtel

- Elastisch
- Lage werkdruk, hoge rustdruk
- Voor de nacht verwijderen, voor opstaan aanleggen
- Aanleggen door verpleegkundige of door patiënt / mantelzorger na instructie

Iedereen kan zwachtelen?

Iedereen kan zwachtelen?

Iedereen kan zwachtelen?

Iedereen kan zwachtelen?

Iedereen kan zwachtelen?

Therapeutisch elastische kousen

Steunkous / therapeutisch elastische kous

Steunkous

- Klasse I kous
- Niet door bandagist aangemeten
- Niet geïndiceerd voor oedeembestrijding
- Kan in winkel gekocht worden (reiskous)

Therapeutisch elastische kous

- Wordt aangemeten, klasse II t/m IV
- Specifiek om lumen van vat te verkleinen waardoor:
 - Kleppen beter kunnen sluiten
 - Oedeem kan worden bestreden en voorkomen

Rondbrei kousen

Rondbrei kousen

- Confectiekousen
- Als “buis” gebreid
- Cosmetisch meer geaccepteerd
- Kunnen minder nauwkeurig worden aangemeten
- Door lengte rek moeilijker aan- en uit te trekken

Vlaktbrei kousen

Vlaktbrei kousen

- Na breien d.m.v. naad gesloten
- Gemakkelijker aan- en uit te trekken omdat ze geen lengte rek hebben
- Cosmetisch minder geaccepteerd
- Vooral geïndiceerd bij moeilijke vormen benen en bij een zware klasse kous
- Moeten nauwkeurig aangemeten worden

Therapeutisch elastische kousen, elk jaar vervangen

Tot zes maanden optimale druk, daarna afnemend

Klittenband systeem

Pneumatische compressie therapie: lymfapress

En verder...

Mensen motiveren om te lopen

- Informatie geven (mondeling en schriftelijk)
- Vragen wat nog kan, wat haalbaar is
- Iemand die kan ondersteunen
- Oefeningen geven

Mensen motiveren om te lopen

Bij compressie verband:

- Platte schoenen, dus zonder hak
- Schoenen die goed passen
- Schoenen die de afwikkeling van de voet ondersteunen
- Met veters of klittenband
- Geen nieuwe schoenen, slippers of sloffen
- Eventueel sandaal met hielband en klittenband

Bedankt voor jullie aandacht!

